

Universitätsbibliothek Wuppertal

C. PLINII|| SECVNDI|| HISTORIAE|| MVNDI|| LIBRI XXXVII,||

Plinius Secundus, Gaius

[Lugduni], 1582

Liber XXIII

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1752](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1752)

& cornu cum vino infusa, podagras iumentorum dicitur sanare. Bromos semen est spicam ferentis herbæ: nascitur inter vitia segetis auenæ genere: folio & stipula triticum imitatur. In cacuminibus dependentes, paruulas velut locustas habet. Semen vtile ad cataplasmata, atque hordeum & similia. Prodest tussientibus succus. Orobanthen appellauimus necantem eruum & legumina: alij cynomorion eam appellant, à similitudine canini genitalis: Cauliculus est sine foliis, pinguis, rubens. Estur & per se, in patinis cum tenera est decocta. Et leguminibus innascuntur bestiolæ venenatæ, quæ manus pungunt, & periculum vitæ afferunt, solifugarum generis. Aduersus has omnia eadem medentur, quæ contra araneos & phalangia demonstrantur. Et frugum quidem hæc sunt in vsu meo. Ex iisdem fiunt & potus, zythum in Ægypto, cælia & ceria in Hispania, ceruisia & plura genera in Gallia, aliisque prouinciis: quorum omnium spuma cutem fœminarum in facie nutrit. Nam quod ad potum ipsum attinet, præstat ad vini transire mentionem, atque à vite ordiri medicinas arborum.

C. PLINII SECUNDI NATURALIS HISTORIÆ

LIBER XXIII.

PROOEMIUM.

TRACTA cerealium in medendo quoque natura est, omniumque quæ ciborum aut florum odorumque gratia proueniunt supina tellure. Non cessit his Pomona, partésque medicas pendentibus quoque dedit, non contenta protegere, arborumque alere umbra quæ diximus, imò velut indignata plus auxiliij inesse his quæ longius à cælo abessent, quæque postea cœpissent. Primum enim homini cibum fuisse inde, & sic inductos cælum spectare, pascique & nunc ex se posse sine frugibus. Ergo hercule has in primis dedit vitibus, non contenta delicias etiam & odores atque vnguenta omphacio & cœnanthe ac massari (quæ suis locis diximus) nobiliter instruxisse: Plurimum, inquit, homini voluptatis ex me est. Ego succum vini, liquorem olei gigno. Ego palmas & poma, totque varietates: neque, vt tellus, omnia per labores, aranda tauris, terenda areis, deinde faxis, vt quando quantove opere cibi fiant. At ex me parata omnia, nec curuo adoranda aratro, nec cura laboranda, sed sese porrigentia vltro: & si pigeat attingere, etiam cadentia. Certauit ipsa secum, plusque utilitatis causa genuit etiam, quam voluptatis. Folia vitium & pampini capitis dolores, inflammationesque corporum mitigant cum polenta. Folia per se ardores stomachi ex aqua frigida: cum farina verò hordei, articulares morbos. Pampini triti & impositi, tumorem omnem siccant. Succus eorum dysentericis infusus medetur. Lacryma vitium, quæ veluti gummi est, lepras & lichenas, & psoras nitro antè præparatas sanat. Eadem cum oleo sæpius pilis illitis, psilothri effectum habet, maximèque aqua, quam virides accensæ vites exudant: qua & verrucæ tolluntur. Pampini sanguinem excreantibus, & mulierum à conceptu defectioni diluti potu profunt. Cortex vitium & folia arida, vulnerum sanguinem sistunt, ipsumque vulnus conglutinant. Vitis albæ viridis tuse succo & thure impetigines tolluntur. Cinis farmentorum vitiumque & vineorum in condylomatis & fedis vitis medetur ex aceto: item luxatis & ambustis, & lienis tumori, cum rosaceo & ruta & aceto. Item igni sacro ex vino citra oleum aspergitur

& intertrigines & pilos absument. Dant & bibendum cinerem sarmentorum ad lienis remedia aceto conspersum, ita ut bini cyathi in tepida aqua bibantur, utque qui biberit in lienem iaceat. Clavicula ipsa, quibus reput vites, trita, & ex aqua pota, sistunt vomitionum consuetudinem. Cinis vitium cum axungia vetere contra tumores proficit, fistulas purgat, mox & perfanat: item neruorum dolores frigore ortos, contractionesque: contusas vero partes cum oleo: carnes excrescentes in ossibus cum aceto & nitro: scorpionum & canum plagas cum oleo. Corticis per se cinis combustis pilos reddit. Omphacium qua fieret ratione incipientis vuae pubertate, in unguentorum loco docuimus. Nunc ad medicinam de eo pertinentia indicabimus. Sanat ea, quae in humido sunt, hulcera, ut oris, tōsillarum, genitalium. Oculorum claritati plurimum confert. Scabritiae genarum, hulceribusque angulorum, nubeculis, hulceribus quacunq; in parte manantibus, cicatricibus marcidis, ossibus purulentis limosis. Frangitur vehementia eius melle aut passo. Prodest & dysentericis, sanguinem excreantibus, anginis. Omphacio cohaeret cenanthe, quam vites syluestres ferunt, dicta a nobis in unguenti ratione. Laudatissima in Syria, maxime circa Antiochia & Laodicea motes: & ex alba vite refrigerat, adstringit, vulneribus inspergitur, stomacho illinitur, utilis urinae iocineri, capitis doloribus, dysentericis, coeliacis, cholericis. Contra fastidia obolo ex aceto pota. Siccat manantes capitis eruptiones, efficacissima ad vitia quae sunt in humidis: ideoque & oris hulceribus, & veredis, ac fedi. Cum melle & croco aluum sistit. Genarum scabiem emendat, oculorumque lacrymationes: ex vino stomachi dissolutionem: ex aqua frigida pota sanguinis excretionem. Cinis eius ad collyria, & ad hulcera purganda, & paronychia, & pterygia probatur. Vritur in furno, donec panis percoquatur. Massaris odoribus tantum gignitur, omniaque ea auiditas humani ingenij nobilitauit, rapere festinando.

De medicinis vuarum recentium, & sarmentis vuarum, & vinaceis, & de vua theriace, & de vua passa, & astaphide, & astaphide agria, pituitaria, & labrusca, & de vite alba & nigra, & de mustis, & vini generibus, & aceto.

CAPVT I.

Maturefcentium autem vuae vehementiores nigrae, ideoque vinum ex his minus iucundum: suauiores albae, quoniam est translucido facilius accipitur aer. Recentes stomachum & spiritum inflant, aluumque turbant: itaque in febre damnantur utique; largiores. Grauedinem enim capiti, morbumque lethargicum faciunt. Innocentiores, quae decerpunt diu pependere: qua ventilatione etiam utiles fiunt stomacho, agrisque. Nam & refrigerant leuiter, & fastidium auferunt. Quae autem in vino dulci conditae fuerint, caput tentant. Proximae sunt pensilibus in palea seruatae. Nam in vinaceis seruatae, & caput & vesicam & stomachum infestant. Sistunt tamen aluum, sanguinem excreantibus utilissimae. Quae vero in musto fuere, peiorem vim etiamnum habent, quam quae in vinaceis. Sapa quoque stomacho inutiles facit: saluberrimas putant medici in caelesti aqua seruatas, etiam si minime iucundas: sed voluptatem earum in stomachi ardore sentire, & in amaritudine iecoris fellisque vomitione in cholericis, hydropicis, cum ardore febrium aegrotantibus. At in ollis seruatae, & os & stomachum & auiditatem excitant. Paulò tamen grauioribus existimantur fieri vinaceorum halitu. Vuae florem in cibis si edere gallinacei, vuas non attingunt. Sarmenta earum in quibus acini fuere, adstringendi vim habent, efficaciora ex ollis. Nuclei acinorum eandem vim obtinent. Hi sunt, qui in vino capitis dolorem faciunt. Tosti tritique stomacho utiles sunt. Inspergitur farina eorum polentae modo potionis dysentericis, & coeliacis, & dissolutis stomacho. Decocto etiam eorum fouere psoras & pruritus, utile est. Vinacei per se, minus capiti aut vesicae nocent, quam nuclei: mammarum inflammationi triti cum sale utiles. Decoctum eorum veteres dysentericos & coeliacos iuuat & potione, & fotu. Vua theriace, de qua suo loco diximus, contra serpentium ictus estur. Pampinos quoque eius edendos censent, imponendosque, vinumque & acetum ex his factum auxiliarem contra eadem vim habent. Vua passa, quam astaphida vocant, stomachum, ventrem, interanea tentaret, nisi

nisi pro remedio in ipsis acinis nuclei essent: iis exēptis, vesicæ utilis habetur, & tussi alba vtilior. Vtilis & arteriæ & renibus, sicut ex his passum priuatim è serpentibus contra hæmorrhoida potens. Testium inflammationi cum farina cumini aut coriandri imponuntur: item carbūculis, articularibus morbis, sine nucleis tritæ cum ruta: fouere antè vino hulcera oportet. Sanant epinyctidas & dysenteriam cum suis nucleis. Et in oleo coctæ gangrænis illinuntur cum cortice raphani & melle. Podagris & vnguium mobilibus cum panace, & per se ad purgandum os caputque, cum pipere commanducantur. Astaphis agria siue staphis, quam vuam taminiam aliqui vocant falso, (suum enim genus habet, cauliculis nigris rectis, foliis labruscæ) fert folliculos veriùs, quàm acinas, virides, 10 similes ciceri: in his nucleum triangulum. Maturescit cum vindemia nigrescitq; cum taminia rubentes norimus acinos: sciamusque illam in apricis nasci, hanc non nisi in opacis. His nucleis ad purgationem vti non censuerim propter ancipitem stragulationem: nec ad pituitam oris siccandam: fauces enim lædunt. Phthiriasi caput & reliquum corpus liberant triti, faciliùs admista sandaracha: item pruritu & pforis. Ad dentium dolores decoquuntur in aceto: ad aurium vitia, rheumatismum cicatricum, hulcerū manantia. Flos tritus in vino cōtra serpētes bibitur: semen enim abdicauerim, propter nimiam vim ardoris. Quidam eam pituitariam vocant, & plagis serpentium vti que illinunt. Labrusca quoque cenanthen fert, satis dictam, quæ à Græcis ampelos agria appellatur, spissis & candicantibus foliis, geniculata, rimoso cortice: fert vuas rubentes cocci modo, 20 quæ cutem in facie mulierum purgant, & variis coxendicum & lumborum vitiis tusæ cum foliis & succo profunt. Radix decocta in aqua, pota in vini Coi cyathis duobus, humorem alui ciet: ideo hydropicis datur. Hanc potius crediderim esse, quam vulgus vuam taminiam vocat. Vtuntur ea pro amuleto: & ad expuitionem sanguinis quoque adhibent, non vltra gargarizationes, & ne quid deuoretur, addito sale, thymo, aceto mulso. Ideo & purgationibus ancipitem putant. Est huic similis, sed in salictis nascens: ideo distinguitur nomine, cum eisdem vsus habeat, & salicstrum vocatur. Scabiem & pruriginem hominum quadrupedumque aceto mulso trita hæc efficacius tollit. Vitis alba est, quam Græci ampeloleucen, alij ophiostaphylon, alij melothron, alij psilothrum, alij archezostin, alij cedrostin, alij madon appellant. Huius sarmenta longis & 30 exilibus internodiis geniculata scandunt. Folia pampinosa ad magnitudinem edere, diuiduntur vt vitium. Radix alba, grandis, raphano similis initio: ex ea caules asparagi similitudine exeunt. Hi decocti in cibo aluum & vrinam ciet. Folia & caules exulcerant corpus: vti que hulcerum phagedænis & gangrænis, tibiærumque tædio cum sale illinuntur. Semen in vua raris acinis dependet, succo rubente, postea croci. Nouere id qui coria perficiunt: illo enim vtuntur. Pforis & lepris illinitur. Lactis abundantiam facit coctum cum tritico, potumque. Radix numerosis vtilitatibus nobilis, contra serpentium ictus trita drachmis duabus bibitur. Vitia cutis in facie, varosque & lentigines, & suggillata emendat, & cicatrices. Eademque præstat decocta in oleo. Decoctæ datur & comitialibus potus: item mente commotis, & vertigine laborantibus, drachmæ pōdere 40 quotidie anno toto. Et ipsa autem largior aliquāto, sensus purgat. Illa vis præclara, quod ossa infracta extrahit in aqua imposita, vt bryonia: quare quidam hanc albam bryoniā vocant. Alia verò nigra efficacior in eodem vsu cum melle & thure. Suppurationes incipientes discutit, veteres maturat & purgat. Ciet menses & vrinam. Ecligma ex ea fit suspiriosus, & contra lateris dolores, vulsis, ruptis. Splenem ternis obolis pota triginta diebus confumit. Illinitur eadem cum fico & pterygiis digitorum. Ex vino secundas fœminarum apposita trahit: & pituitam, drachma pota in aqua mulsa. Succus radicis colligi debet ante maturitatem feminis: qui illitus per se & cum eruo, lætiore quodam colore & cutis teneritate mangonizat corpora: serpentes fugat. Tunditur ipsa radix cum pingui fico, erugatque corpus si statim bina stadia ambulentur: aliàs vrit, nisi frigida 50 abluatur. Iucundiùs hoc idem præstat nigra vitis: quoniam alba prurimum affert. Est ergo & nigra, quam propriè bryoniam vocant, alij Chironiā, alij gynecanthen, aut apro-

niam, similem priori, præterquam colore. Huius enim nigrum esse diximus. Asparagos eius Diocles prætulit veris asparagis in cibo vrinæ ciendæ, lienique minuendo. In fructibus & harundinetis maximè nascitur. Radix foris nigra, intus buxæ colore, ossa infracta vel efficacius extrahit, quam supra dicta. Cæterum eidem peculiare est, quod iumentorum ceruicibus vnicè medetur. Aiunt si quis villam ea tinxerit, fugere accipitres, tutasque fieri villaticas alites. Eadem in iumento hominèque phlegma, aut sanguinem, qui se ad talos deiecerit, circumligata sanat. Et hætenus de vitium generibus. Multa differentias habent naturales has, quod sunt candida, aut nigra, aut inter vtrunque: aliaque, ex quibus vinum fiat, alia ex quibus passum: cura differentias innumerabiles facit. In plenum ergo hæc dixisse conueniat. Mustum omne stomacho inutile, venis iucundum. 10
 A balineis raptim & sine interpiratione potum, necat. Cantharidum naturæ aduersatur. Item serpentibus, maximè hæmorrhoidi & salamandræ. Capitis dolores facit, & gutturi inutile. Prodest renibus, iocineri, & interaneis vesicæ: colleuat enim ea. Priuatim contra buprestin valet. Contra meconium, lactis coagulationem, cicutam, toxica, dorycnium, ex oleo potum, redditumque vomitionibus. Ad omnia infirmius albū, iucundius passum mustum, & quod minorem capitis dolorem afferat. Vini genera differentiasque perquam multas exposuimus, & ferè cuiusque proprietates. Neque est ylla pars difficilior tractatu, aut numerosior: quippe cum sit tardum dictu, pluribus profit an noceat: præterea quam ancipiti euentu potu statim auxilium fit, aut venenum. Etenim de natura ad remedia tantum pertinente nunc loquimur. Vnum de dādo eo volumen Af- 20 clepiades condidit, ab eo cognominatum: qui verò postea de volumine illo differere, innumera. Nos ista Romana grauitate, artiumque liberalium appetentia, non vt medici, sed vt iudices salutis humanæ, diligenter distinguemus. De generibus singulis differere immensum & inexplicabile est, discordibus medicorum sententiis. Surrentinum veteres maximè probauere: sequens ætas Albanum aut Falernum. Deinde alia alij, iniquissimo genere decreti, quod cuique gratissimum cæteris omnibus pronuntiando. Quin vt constarent sententiæ, quota portio tamè mortalium iis generibus posset vti? Iam verò nec proceres vsquam synceris. Eò venere mores, vt nomina modò cellarum vaneant, statimque in lacubus vindemiæ adulterentur. Ergo hercle, mirum dictu, innocētius iam est quodcunque & ignobilius. Hæc tamè facere cōstantissimè videntur sententiæ victo- 30 riam, quorum mentionem fecimus, si quis hoc quoque discrimen exigat. Falernum nec in nouitate, nec in nimia vetustate corpori salubre est. Media eius ætas à quintodecimo anno incipit. Hoc nō rigido potu stomacho vtile, non item in calido. Et in diutina tussi forbetur merum vtiliter à ieiunis: item in quartanis. Nullo æquè venæ excitantur. Aluum sistit, corpus alit. Creditum est obscuritatē visus facere: nec prodesse neruis, aut vesicæ. Albana neruis vtiliora. Stomacho minùs, quæ sunt dulcia: austeriora vel Falerno vtiliora. Concoctionē minùs adiuuant: stomachū modicè implent. At Surrētina nullo modo, nec caput tentant: stomachi & intestinorum rheumatismos cohibent. Cæcuba iam non gignuntur. At quæ supersunt Setina, cibos concoqui cogunt. Virium plus Surrentino, austeritatis Albano, vehementiæ minus Falerno. Ab his Statana non longo interuallo 40 abfuerint. Aluo citæ Signinum maximè conducere indubitatum est. Reliqua in commune dicuntur. Vino aluntur vires, sanguis colōsque hominū. Hoc quoque distat orbis medius, & mitior plaga à circumiectis: quantū illis feritas facit roboris, tantum nobis hic succus. Lactis potus ossa alit, frugū neruos, aquæ carnes. Ideo minus ruboris est in corporibus illis, & minus roboris, contraque labores patientiæ. Vino modico nerui iuuantur, copiosiore læduntur: sic & oculi. Stomachus recreatur: appetentia ciborum inuitatur: tristitia & cura hebetatur: vrina & algor expellitur: somnus conciliatur. Præterea vomitiones sistit: collectiones extrā lanis humidis impositis mitigat. Asclepiades vtilitatē vini æquari vix Deorum potentia posse pronuntiauit. Vetus copiosiore aqua miscetur, magisque vrinam expellit: minùs siti resistit. Dulce minùs inebriat, sed stomacho inna- 50 tat: austerum facilius concoquitur. Leuissimum est, quod celerrimè inueteratur. Minùs infe-

infestat nervos, quod vetustate dulcescit. Stomacho minùs vtile est pingue, nigrum, sed corpora magis alit. Tenue & austerum minus alit, magis stomachum nutrit. Celerius per vrinam transit, tantòque magis capita tentat: hoc & in omni alio succo semel dictum sit. Vinum si sit fumo inueteratum, insaluberrimum est. Mangones ista in apothecis excogitauerunt. Iam & patres familiàs ætatem ademere his, quæ per se cariem traxere. Quo certè vocabulo satis consilij dedere prisci: quoniam & in materiis cariem fumus erodit. at nos è diuerso fumi amaritudine vetustatem indui persuasum habemus. Quæ sunt admodum exalbida, hæc vetustate salubria fiunt. Quò generosius vinum est, hoc magis vetustate crassescit, & in amaritudinem corpori minimè vtilem coit.

10 Condire eo aliud minus annosum, insalubre est. Sua cuique vino salua innocentissima, sua cuique ætas gratissima, hoc est, media. Corpus augere volentibus, aut mollire alium, conducit inter cibos bibere. Contrà minuentibus aliumque cohibentibus, sitire in edendo, postea parum bibere. Vinum ieiunos bibere nouitio inuento, inutilissimum est. Curas vigorèmq; animi impedit, ad procinctum tendentibus: somno verò ac securitatibus iam dudum hoc fuit, quod Homericæ illa Helena ante cibum ministravit. Odyss. 6.

11 Sic quoque in prouerbum cecidit, sapientiam vino obumbrari. Vino debemus homines, quod soli animalium nõ sitientes bibimus. Aquæ potum interponere vtilissimum: Itémque iugi superbibere ebrietati: quam quidem frigide potus extemplo discutit. Meracis potionibus per viginti dies ante canis ortum, totidémque postea, suadet Hesiodus vti. Merum quidem remedio est contra cicutas, coriandrum, aconita, viscum, meconium, argentum viuum, apes, vespas, crabrones, phalangia, serpentium scorpionumque ictus, contraque omnia quæ refrigerando nocent. Priuatim contra hæmorrhoidas, præsteras, fungos. Item contra inflationes rosionésque præcordiorum, & quorum stomachus in vomitiones effunditur: & si venter aut interanea rheumatismû sentiant. Dysentericis, sudatoribus, in longa tussi, in epiphoris, meracum. At verò cardiacis, in mamma læua merum in spongia imponi prodest. Ad omnia autem maximè album inueterascens. Vtiliter etiam fouetur vino calido virilitas iumentis: quo etiam infuso cornu lassitudinem auferri aiunt. Simias, quadrupedésque quibus digiti sunt, negant crescere assuetas meri potu. Nunc circa ægritudines sermo de vinis erit. Saluberrimum liberaliter genitis, Campaniæ quodcûque tenuissimum: vulgo verò, quod quæque maximè iuuerit validum. Vtilissimum omnibus sacco viribus fractis. Meminerimus succum esse, qui feruendo vires è musto sibi fecerit. Misceri plura genera, omnibus inutile. Saluberrimum, cui nihil in musto additum est: meliùsque, si nec vasis pix affuit. Marmore enim & gypso aut calce condita, quis non etiam validus exparuerit? In primis igitur vinum marina aqua factum, inutile est stomacho, nervis, vesicæ. Resina condita, frigidis stomachis vtilia existimantur. Non expedire vomitoribus, sicut neque mustum, neque sapa, neque passum. Nouitium resinatum nulli conducit. Capitis dolorem & vertigines facit: ab hoc dicta crapulâ est. Tussientibus & in rheumatismo nominata profunt. Item celiacis & dysentericis, mulierum mensibus. In hoc genere rubrum nigrumve magis constringit, magisque calfacit. Innocentius pice sola conditum. Sed & picem meminisse debemus, non aliud esse, quàm combustæ resinæ fluxum. Hoc genus vini exalfacit, concoquit, purgat: pectori, ventri vtile: item vuluarum dolori, si sine febre sint, veteri rheumatismo, exulcerationi, ruptis conuulsis, vomitis, neruorum infirmitati, inflationibus, tussi, anhelationibus, luxatis, in succida lana impositum. Ad omnia hæc vtilius id, quod sponte naturæ suæ picem resipit, picatumque appellatur. Heluenanco quoque tamen nimio caput tentari conuenit. Quod ad febrium valetudines attinet, certum est non dandum in febre, nisi veteribus ægris, vinum: nec nisi declinante morbo. In acutis verò periculis, nullis nisi qui manifestas remissiones habeant, & has noctu potiùs. dimidia enim pars periculi est, noctu, hoc est spe somni, bibentibus:

30 nec à partu abortiue: nec à libidine ægrotantibus, nec in capitis doloribus, nec quorum accessiones cum frigore extremitatum fiant, nec in febris tussientibus, nec in tremore ner-

uorumque doloribus vel faucium, aut si vis morbi circa illa intelligatur, nec in duritia præcordiorum, venarum vehemētia, neque in opisthotono, tetano, nec singultiētibus, nec si cum febre dyspnœa sit. Minimè verò oculis rigentibus, & genis stātibus, aut defectis grauibúsque: nec quorum conniuentiū perlucebunt oculi, neu palpebris nō coēuntibus, vel si dormiētibus hoc idem eueniet: aut si cruore suffunduntur oculi, vel si lemæ in oculis erūt. Minimè lingua fungosa, nec graui, & subinde imperfecta loquētibus: nec si vrina difficilè reddetur, neque expauescentibus repentè, nec spasticis, aut rursus torpentibus, nec si per somnos genitura effundetur. Cardiacorum morbo vnicam spem in vino esse, certum est. Sed id dandum quidam non nisi in accessione censent, alij non nisi in remissione. Illi, vt sudorem coërceant: hi, quia tutius putāt, minuēte se morbo: quam plurimum sententiam esse video. Dari vtique nō nisi in cibo debet, nec à somno, nec præcedēte alio potu: hoc est, vtique sitiēti, nec nisi in desperatione suprema: & viro facilius quàm fœminæ: feni, quàm iuueni: iuueni, quàm puero: hyeme, quàm æstate: assuetis potius, quàm expertibus. Modus dandi pro vehementia vini: itē mistura. Atque vulgò satis putant vnum vini cyathum duobus aquæ misceri. Si dissolutio sit stomachi, dādum: & si cibus non descendat. Inter vini genera, quæ fingi docuimus, nec fieri iam arbitror, & superuacaneum eorum vsum, cūm ipsi rebus, ex quibus finguntur, doceamus vti. Et aliās modum excefferat medicorum in his ostentatio, veluti è naxis vinum vtile esse ab armorum equitandive lassitudine præcipientium, atque vt reliqua omittamus, etiam è iunipero. Et quis satius censeat, ab sinthite vino vtēdum potius, quàm ab sinthio ipso? In reliquis omittetur & palmeum, capiti noxium, ventri que tantum molliendo, & sanguinem excreantibus non inutile. Fictitium non potest videri, quod bion appellauimus, cūm sit in eo sola pro arte festinatio. Prodest stomacho dissoluto, aut cibos non perficienti, prægnātibus, defectis, paralyticis, tremulis, vertigini, torminibus, ischiadicis. In pestilentia quoq; ac peregrinationibus, vim magnam auxiliandi habere dicitur. Vini etiam vitium transit in remedia. Aceto summa vis est in refrigerando, non tamē minor in discutiendo: ita fit vt infusum terræ spumet. Dicitur est sæpius, diciturque quoties cum aliis profit. Per se haustum fastidia discutit, singultus cohibet, sternutamenta olfactu. Vim in balneis ætus arcet, si contineatur ore. Quin & cum aqua bibitur. Multorum stomacho vtiliter gargarizatur: cum eadem conualescentium & à Solis ardoribus. Oculis quoque illo modo saluberrimum. Plurimum fotu medetur post vreden. Item lepris, furfuribus, hulceribus manantibus, canis moribus, scorpionum ictibus, scolopendrarum, muris aranei: contraque omnium aculeatorum venena & pruritus. Item contra multipedæ morsum. Calidum in spongia appositum, adiecto sulphuris sextante sextariis tribus aceti, aut hyssopi fasciculo, medetur sedis vitiiis. In sanguinis fluxione post excisos calculos, & omnia alia, foris in spongia impositum, intus potum cyathis binis quàm acerrimum. Conglobatum vtique sanguinem discutit. Cōtra lichenas & bibitur, & imponitur. Sistit aluos, & rheumatismos interaneorū infusum: item procidentia sedis vuluæq; Tussim veterem inhibet, & gutturis rheumatismos, orthopnœā, dentium labefactionē. Vesicæ nocet, neruorumque infirmitatibus. nesciere medici, quantum contra aspidas polleret. Nuper ab aspide calcata percussus virem aceti ferens, quoties deposuisset, sentiebat ictum, aliās illæso similis. Intellectum ibi remediū est, potūque succursum. Neque altero os colluunt venena exuentes. In totū domitrix vis hæc non ciborum modò est, verum & rerum plurimarum. Saxa rumpit infusum, quæ non rupe rit ignis antecedens. Cibos quidem & sapes non alius magis succus commendat aut excitat: in quo vsu mitigatur tosto pane aut vino: vel accenditur pipere ac lafere: vtique sale cōpescitur. Non est prætereundum in eo exemplum ingens. Siquidem M. Agrippa supremis suis annis confictatus graui morbo pedum, cūm dolorem eum perpeti nequireret, vnus medicorum portentosa scientia, ignorante Diuo Augusto, tanti putauit vsu pedum sensūque omni carere, dummodo & dolore illo careret, demersis in acetum calidum cruribus in acerrimo impetu morbi.

De aceto scillino, & oxymelite, & sapa, & face vini, aceti, & sapa.

CAP. III.

ACetum scillinum inueteratum magis probatur: prodest, super ea quæ diximus, ac-
 10 scentibus cibis: gustatum enim discutit pœnam eam. Et his qui ieiuni vomunt: cal-
 lum enim faucium facit, ac stomachi: odorem oris tollit, gingiuas astringit, dentes fir-
 mat, colorem meliorem præstat. Tarditatem quoque aurium gargarizatione purgat, &
transitum auditus aperit. Oculorum aciem obiter exacuit. Comitialibus, melancholicis,
 vertiginosis, vuluarum strangulationibus, percussis aut præcipitatis, & ob id sanguine
 conglobato, neruis infirmis, renum vitiis perquam vtile. Cauendum exulceratis. Oxy-
 20 meli antiqui (vt Dieuches tradit) hoc modo temperabant: mellis minas decē, aceti vete-
 ris heminas quinque, salis marini pondo, thymbræ quadrantem, aquæ marinæ sextarios
 quinque pariter coquebant, decies deferuescente cortina, atque ita diffundebāt inuete-
 rabantque. Sustulit totum id Asclepiades, coarguitque. Nam etiam in febribus dabant.
 Profuisse tamen fatentur contra serpentes, quas sepas vocant, & contra meconium, ac
 viscum, & anginas, calidum gargarizatum, & auribus, & oris gutturisque desiderijs, quæ
 nunc omnia oxalme contingunt: id sale & aceto recente efficacius est. Vino cognata res
 sapa est, multo decocto, donec tertia pars supersit. Ex albo hoc melius. Vfus contra can-
 30 tharidas, buprestin, pinorū erucas, quas pityocampas vocant, salamandras, & cōtra mor-
 dentia venenata. Secundas partūque emortuos trahit cum bulbis potum. Fabianus au-
 20 tor est, venenum esse, si quis ieiunus à balineis id bibat. Consequens horum est vini
fæx, sui cuiusque generis. Ergo vini fæci tanta vis est, vt descendentes in cupas enecet.
 Experimentum demissa præbet lucerna, quandiu extinguatur, periculum denuntiās. Il-
 lota miscetur medicamentis. Cum iridis verò pari pondere, eruptionibus pituitæ illini-
 tur. Et sicca vel madida contra phalangia, & testium mammaramq; inflammationes,
 vel in quacūque parte corporis. Item cum hordeacea farina, & thuris polline in vino de-
 cocta crematur & ficcatur. Experimentum est legitimè coctæ, vt refrigerata linguam ta-
 ctu videatur vrere. Celerrimè exanimatur loco non incluso condita. Crematio ei mul-
 tum virium adiicit. Vtilissima est ad compescendas lichenas furfurēque cum fico de-
 30 cocta. Sic & lepris & hulceribus manantibus imponitur. Fungorum naturæ cōtraria est
 pota, sed magis cruda. Oculorum medicamentis cocta & lota miscetur. Medetur illita &
 testibus, & genitalibus. In vino autem aduersus strāgurias bibitur. Cū expirauerit quo-
 que, la uandis corporibus & vestibis vtilis: tancque vsum acaciæ habet. Fæx aceti pro
 materia acrior sit necesse est, multoque magis exulceret. Resistit suppurationū incre-
 40 mentis: stomachum, interanea, ventrem illita adiuuat. Siftit earum partium rheumatif-
 mos, & mulierum menses. Panos discutit nondum exulceratos, & anginas: sacros ignes
 cum cera. Mammæ lactis sui impatientes eadem extinguit. Vngues scabros aufert. E ser-
 pentibus contra cerastas validissima cum polenta. Cum melanthio autem contra cro-
 dili morsus, & canis. Et hæc cremata ampliat vires. Tunc addito lentiscino oleo, illita
 vna nocte rufat capillum. Eadem ex aqua in linteolo apposita, vuluas purgat. <sup>a Restitue, Sa-
pæ fæce, & b.</sup> Sæpe fæ-
 ce ambusta sanantur, meliùs addita lanugine harundinis. Eadem fæce decocta potaque
 tusses veteres. Decoquitur in patinis cum sale & adipe ad tumorem quoque maxillarum
 & ceruicum.

De oleis, & foliis olea, & flore, & cinere, & de oliua alba & nigra, & de amurca.

CAP. IIII.

OLearum proxima autoritas intelligitur. Folia earū vehementissimè adstringūt, pur-
 50 gant, sistunt. Itaq; cōmanducata imposita hulceribus medetur, & capitis doloribus
 illita cum oleo. Decoctum eorum cū melle his quæ medici vsserint, gingiuarum inflam-
 mationibus, paronychii, sordidisque hulceribus excrecentibus. Cū melle profluuium
 sanguinis è neruosis partibus cohibet. Succus eorū carbunculantibus circa oculos hulce-
 ribus, & pustulis, procidentiq; pupillæ efficax: quapropter in collyria additur. Nā & ve-
 teres lacrymationes sanat, & genarum erosiones. Exprimatur autem succus tuisis, affusq;

vino & aqua cælesti, siccatusq; in pastillos digeritur, sistit menses in lana admotus vuluæ. Vtilis & saniem emanantibus. Item cōdylomatis, ignibus sacris, quæque serpūt hucera, epinyctidi. Eisdem & flos earum habet effectus. Vruntur & cauliculi florescētes, vt spodij vicem cinis præstet: vinoque infuso iterū vritur. Suppurationes & panos illinunt cinere eo, vel foliis tuis cum melle, oculos verò cū polenta. Succus fruticis recentis accensi distillans, sanat lichenas, furfures, manantia hucera. Nam & lacryma quæ ex arbore ipsa distillat, Æthiopicæ maximè oleæ, mirari satis est repertos, qui dentium dolores illinendos censerent, venenum esse prædicantes, atque etiam in oleastro quærendam. E radice oleæ quàm tenerrimæ cortex derasus, in melle crebro gustatu medetur sanguinè reiciētib; & suppurata extussientibus. Ipsius oleæ cinis cum axungia tumores sanat: 10 extrahitque fistulis vitia, & ipsas sanat. Oliuæ albæ stomacho vtiliores, vtri minus. Præclarum habent, antequàm condiantur, vsus, recentes per se cibi modo deuoratæ. Medetur enim arenosæ vrinæ, item dentibus, aut attritis, aut conuulsis. Nigra oliua stomacho inutilior, vtri faciliior, capiti & oculis non conuenit. Vtraque ambustis prodest trita & illita. Sed nigra commanducatur, & protinus ex ore imposita, pustulas gigni prohibet. Colymbades fordida hucera purgant, inutiles difficultatibus vrinæ. De amurca poteramus videri satis dixisse, Catonem secuti: ^a sed reddenda medicinæ quoque est. Gingiuus & oris hucerbis, dētium stabilitati efficacissimè subuenit. Item ignibus sacris infusa, & his quæ serpunt. Pernionibus nigræ oliuæ amurca vtilior: item infantibus fouēdis. Albæ verò mulierum vuluæ in lana admouetur. Multò autē omnis amurca decocta efficacior. 20 Coquitur in cupreo vase ad crassitudinem mellis. Vfus eius cum aceto, aut vino vetere, aut mulso, vt quæque causa exigat in curatione oris, dentiū, aurium, hucerbis manantium, genitalium, rhagadam. Vulneribus in linteolis imponitur, luxatis in lana: ingēs hic vsus, vtique inueterato medicamento. Tale enim fistulas sanat. Infunditur sedis, genitalium, vuluæ exhulcerationi. Illinitur verò podagris incipientibus: itē articularibus morbis. Si verò cum omphacio recoquatur ad mellis crassitudinem, casuros dentes extrahit. Item iumentorum scabiem, cum decocto lupinorum & chamæleonte herba, mirè sanat. Cruda amurca podagris foueri vtilissimum.

^a Sed reddenda medicinæ quoque ratio est.

De foliis oleastri, & œnanthino oleo, & cicino, & amygdalino, & laurino, & myrteo, chamæmyrsino, & cupressino, & cytreo, & caryino.

CAP. IIII.

Oleastri foliorum eadem natura. Spodium è cauliculis vehementiùs inhihet rheumatismos. Sedat & inflammationes oculorum, purgat hucera, alienata explet, ex crescentia leniter erodit, siccatur, & ad cicatricem perducit: cetera, vt in oleis. Peculiare autem, quòd folia decoquuntur ex melle, danturque cochlearibus cōtra sanguinis excretaiones. Oleum tamen acius atque efficacius: & os quoque colluitur illo ad dentium infirmitatem. Imponuntur folia & paronychiis, & carbunculis, & cōtra omnem collectionem cum vino: iis verò quæ purganda sunt, cum melle. Miscentur oculorū medicamentis, & decoctum foliorum, & succus oleastri. Vtiliter etiam auribus instillatur cū melle, 40 vel si pus effluat. Flore oleastri condylomata illinuntur & epinyctides. Item cum farina hordacea venter: in rheumatismo cum oleo capitis dolores. Cutem in capite ab ossibus recedentem cauliculi decocti, & cum melle impositi comprimunt. Ex oleastro maturi in cibo sumpti sistunt aluum. Tosti autem & cum melle triti, nomas repurgant, carbūculos rumpunt. Olei naturam causasque abundè diximus. Ad medicinam ex olei generibus hæc pertinent. Vtilissimum est omphacinum, proximè viride. Præterea quàm maximè recēs, nisi cū vetustissimum queritur, tenue, odoratū, quòdque non mordeat, è diuerso quàm in cibos eligitur. Omphacinum prodest gingiuus. Si contineatur in ore, colorem dentium custodit magis, quàm aliud: sudores cohibet. Oenanthino idem est effectus, qui rosaceo. Omni autem oleo mollietur corpus, vigorē & robur accipit. Stomacho 50 contrarium. Auget hucerbis incrementa. Fauces exasperat, & venena omnia hebetat,

præci-

præcipuè psimmythij & gypsi in aqua mulsa, aut ficorum siccarum decocto potum: contra meconium ex aqua: contra cantharidas, buprestin, salamandras, pityocampas per se potum, redditumque vomitionibus, contra omnia supra dicta laudatissimum. Et lassitudinum perfrictionumque refectio est. Tormina calidum potum cyathis sex, magisque ruta simul decocta pellit. Item ventris animalia. Soluit aluum hemina mensura, cum vino & calida aqua potum, aut ptisanæ succo. Vulnerariis emplastris vtile. Faciem purgat. Bubus infusum per nares, donec ructent, inflationem sedat. Vetus autem magis exalfacit corpora, magisque discutit sudores. Duritias magis diffundit. Lethargicis magis auxiliare, & inclinato morbo. Oculorum claritati confert aliquid, cum pari portione mellis acapni. Capitis doloribus remedium est. Item ardoribus in febris cum aqua: & si vetusti non sit occasio, decoquitur, vt vetustatem repræsentet. Oleum cicinum bibitur ad purgationes ventris cum pari calidæ mensura. Priuatim dicitur purgare præcordia. Prodest & articularum morbis, duritiis omnibus, vuluis, auribus, ambustis. Cum cinere verò muricum, sedis inflammationibus, item psoræ. Colorem cutis commendat, capillumque fertili natura euocat. Semen, ex quo fit, nulla animans attingit. Ellychnia ex vua fiunt, claritatis præcipuæ. Ex oleo lumen obscurum propter nimiam pinguitudinem. Folia igni sacro illinuntur ex aceto: per se autem recentia mammis & epiphoris. Eadem decocta in vino inflammationibus cum polenta & croco: per se autem triduo imposita faciem purgant. Oleum amygdalinum purgat, mollit corpora, cutem erugat, nitorem commendat, varos cum melle tollit è facie. Prodest & auribus, cum rosaceo & melle & mali Punici germine decoctum, vermiculosque in his necat, & grauitatem auditus discutit, fonos incertos & tinnitus, obiter capitis dolores & oculorum. Medetur furunculis, & à Sole vstis cum cera. Hulcera manantia & furfures cum vino expurgat: condylomata cum meliloto. Per se verò capiti illitum, somnum allicit. Oleum laurinum vtilius quo recentius, quoque viridius colore. Vis eius exalfactoria, & ideo paralyticis, spasticis, ischiadicis, fuggillatis, capitis doloribus, inueteratis distillationibus, auribus, in calyce Punici calfactum illinitur. Similis & myrtei olei ratio, astringit, indurat, medetur gingiuis, dentium dolori, dysenteria, vuluæ exulceratæ, vesicis, hulceribus vetustis vel manantibus, cum squama æris & cera. Item eruptionibus, ambustionibus. Attrita sanat & furfures, & rhagadas, condylomata, articulos luxatos, odorem grauem corporis. Aduersatur cantharidi, bupresti, aliisque malis medicamentis, quæ exulcerando nocent. Chamæmyrsinæ siue oxymyrsinæ eadem natura. Cupressinum oleum eosdem effectus habet, quos myrteum. Item citreum. E nuce verò iuglande, quod caryinum appellauimus, alopecii vtile est, & tarditati aurium infusum. Item capitis doloribus illitum. Cæterum iners & graui sapore. Enimuero si quid in nucleo putridi fuerit, totus modus deperit. Ex Gnidio grano factum, eandem vim habet, quam cicinum. E lentisco factum, vtilissimum acopo est. Idemque proficeret æquè vt rosaceum, ni durius paulò intelligeretur. Vtuntur eo & contra nimios sudores, papulasque sudorum. Scabiem iumentorum efficacissimè sanat. Balaninum oleum repurgat, varos, furunculos, lentigines, gingiuas. Cypros qualis esset, & quemadmodum ex ea fieret oleum, docuimus. Natura eius exalfacit, mollit neruos. Folia stomacho illinuntur: & vuluæ concitatæ succus quoque eorum apponitur. Folia recentia commanducata, hulceribus in capite manantibus, item oris medentur, & collectionibus, condylomatis. Decoctum foliorum ambustis & luxatis prodest. Ipsa rufant capillum tusa, adiecto struthi mali succo. Flos capitis dolores sedat cum aceto illitus. Idem combustus in cruda olla nomas sanat, & putrescentia hulcera per se, vel cum melle. Odor floris olet, qui somnum facit. Astringit gleucinum, & refrigerat, eadem ratione qua & cœnanthinum. Balsaminum longè pretiosissimum omnium, vt in vnguentis diximus, contra omnes serpentes efficax. Oculorum claritati plurimum confert, caliginem discutit. Item dyspnœas, collectiones omnes duritiasque lenit. Sanguinem densari prohibet, hulcera purgat: auribus, capitis doloribus, tremulis, spasticis, ruptis perquam vtile. Aduersatur aconito ex lacte potum. Febres cum,

horrore venientes perunctis leuiiores facit. Utendum tamen modicè, quoniam adurit, augetque vitia non seruato temperamento. Malobathri quoque naturam & genera exposuimus. Vrinam ciet. Oculorù epiphoris vino expressum vtilissimè imponitur. Item frōtibus dormire volentibus: efficacius, si & nares illinātur: aut si ex aqua bibatur. Oris & halitus suauitatem commendat linguæ subditum folium, sicut & vestium odorem interpositum. Hyoscyaminum emolliēdo vtilius, nervis inutile. Potum quidem cerebri motus facit. Therminum è lupinis emollit, proximum rosaceo effectum habens. Narcissinū dictum est cum suo flore. Rhaphaninum phthiriasis longa valetudine contractas tollit, scabritiāsque cutis in facie emendat. Sesaminum aurium dolores sanat, & hulcera quæ serpunt, & quæ cacoëthe vocant. Lirinō, quod & phaselinum & Syriū vocauimus, renibus ¹⁰ vtilissimum est, sudoribusque euocandis, vuluæ molliendæ, cōcoquendōque intus. Selgiticum nervis vtile esse diximus, sicut herbaceum quoque, quod ^a Iguini circa Flaminiam viam vendunt. Elæomeli, quod in Syria ex ipsis oleis manare diximus, sapore melleo non sine nausea, aluum emollit: bilem præcipuè detrahit, duobus cyathis in hemina aquæ datis: qui bibere torpescunt, excitanturque crebrò. Potiores certaturi præsumunt ex eo cyathum vnum. Pissino oleo vsus & passim ad quadrupedum scabiem est. A vitibus oleisque proxima nobilitas palmis: inebriant recentes: capitis dolorem afferunt minus sicca: nec, quantum videtur, vtilis stomacho: tussim exasperant, corpus augent. Succū decoctarum antiqui pro hydromelite dabant ægris ad vires recreandas, sitim sedandā, in quem vsū præferebant Thebaicas. Sanguinem quoque excreantibus vtilis, in cibo maximè. Illi ²⁰ nuntur caryotæ stomacho, vesicæ, ventri, intestinis. Cum cotoneis & cera & croco sugillata emendant. Nuclei palmarum cremati in fictili nouo, cinere loto spodij vicem efficiunt, miscenturque collyriis, & calliblephara faciunt addito nardo.

De myrobalano palma, & de palma elate.

C A P. V.

PAlma quæ fert mirobalanum, probatissima in Ægypto, ossa non habet reliquarum modo in balanis. Aluum & menses sistit in vino austero, & vulnera conglutinat. Palma, siue elate, siue spathe, medicinæ confert germina, folia, corticem. Folia imponuntur præcordiis, stomacho, iocineri, hulceribus quæ serpunt cicatrici repugnantia. Pforas cortex eius tener cum resina & cera sanat diebus x x. Decoquitur & ad testium vitia. Capillum denigrat suffitu, partus extrahit. Datur bibēdus renum vitiis & vesicæ, & præcordio- ³⁰ rum, & capiti & nervis inimicus. Vuluæ ac ventris fluxionem sistit decoctum eius. Item cinis ad tormina potus in vino albo, in vuluarum vitiis efficacissimus.

Medicinæ ex singulorum generum flore, foliis, fructu, ramis, cortice, ligno, succo, radice, cinere.

C A P. VI.

Proximæ varietates generum medicinarumque, quæ mala habent. Ex his verna, acerba, stomacho inutilia sunt: aluum, vesicam circumagunt: nervos lædunt. Cocta meliora. Cotonea cocta suauiora. Cruda tamen duntaxat matura, profunt sanguinem excreantibus ac dysentericis, cholericis, cœliacis. Nō idem possunt decocta, quoniam amittunt constringentem illam vim succi. Imponuntur & pectori in febris ardoribus: & ta- ⁴⁰ men decoquuntur in aqua cælesti, ad eadem quæ supra scripta sunt. Ad stomachi autem dolores cruda decoctave cerati modo imponuntur. Lanugo eorum carbunculos sanat, cocta in vino, & illita cum cera. Alopeciis capillum reddunt. Quæ ex his cruda in melle condiuntur, aluum mouent. Mellis autem suauitati multum adiiciunt, stomachoque vtilius id faciunt. Quæ verò in melle condiuntur cocta, quidam ad stomachi vitia trita cum rosæ foliis decoctis dant pro cibo. Succus crudorum lienibus, orthopnoicis, hydropticis prodest. Item mammis, condylomatis, varicibus. Flos & viridis & siccus inflammationibus oculorum, excreationibus sanguinis, mensibus mulierum. Fit & succus ex his mitis, cum vino dulci tussis, vtilis & cœliacis & iocineri. Decocto quoque eorum fouentur, si præcidant vuluæ & interanea. Fit & oleum ex his, quod melinum ⁵⁰ vocauimus, quoties non fuerint in humidis nata. Ideo vtilissima, quæ ex Sicilia veniunt.

Minus

Minus vtilia struthia, quamuis cognata. Radix eorum circumscrip̄ta terra manu sinistra capitur, ita vt qui facit, dicat quæ capiat, & cuius causa: sic adalligata strumis medetur. Melimela & reliqua dulcia, stomachum & ventrem soluunt, siticulosa, æstuosa, sed nervos non lædunt. Orbiculata sistunt aluum & vomitiones, vrinas cient. Syluestria mala similia sunt vernis acerbis, aluumque sistunt. Sanè in hunc vsum immatura opus sunt.

Citrea contra venenum in vino bibuntur, vel ipsa vel semen. Faciunt oris suauitatem, decocto eorum colluto, aut succo expresso. Horum semen edendum præcipiunt in malacia prægnantibus ipsa verò contra infirmitatem stomachi, sed non nisi ex aceto facile manduntur. Punici mali nouem genera nunc iterare superuacuum. Ex his dulcia, quæ
 10 apyrina alio nomine appellauimus, stomacho inutilia habentur, inflationes pariunt, dentes gingiuasque lædunt. Quæ verò ab his sapore proxima vinosa diximus, paruum nucleum habentia, vtiliora paulò intelliguntur. Aluum sistunt, & stomacho profunt, duntaxat pauca citraque satietatem. Sed hæc minimè danda: quanquam omnino nulla in fe-
 bri, nec carne acinorum vtili nec succo. Cauentur æquè vomitionibus, ac bilem reiicientibus. Vuam in his, ac ne mustum quidem, sed protinus vinum aperuit natura. Vtrun-
 que asperiore cortice. Hic ex acerbis in magno vsu. Vulgus coria maximè perficere illo nouit: ob id malicorium appellant medici. Vrinam cieri eodem monstrant: mistaque gal-
 la in aceto decocto, mobiles dentes stabilire. Expetitur grauidarum malaciæ, quoniam gustatu moueat infantem. Diuiditur malum, cælestique aqua madescit ternis ferè die-
 20 bus. Hæc bibitur frigida coeliacis, & sanguinem excreantibus. Ex acerbo fit medicamen-
 tum, quod stomatice vocatur, vtilissimum oris vitiis, narium, auriu, oculorum caligini: pterygiis, genitalibus, & his quas nomas vocant, & quæ in hulceribus excreant. Cõtra leporem marinum hoc modo: Acinis detracto cortice tuis, succoq; decocto ad tertias, cum croci, & aluminis scissi, myrrhæ, mellis Attici selibris. Alij & hoc modo faciunt: Puni-
 ca acida multa tunduntur: succus in cacabo nouo coquitur mellis crassitudine, ad vi-
 rilitatis & sedis vitia, & omnia quæ Lycio curantur, aures purulentas, epiphoras incipien-
 tes, rubras maculas. In manibus rami Punicorum serpentes fugant. Cortice Punici ex vi-
 no decocti & impositi, perniones sanantur. Cõtusum malum ex tribus heminis vini, de-
 coctum ad heminam, tormina & tineas pellit. Punicum in olla noua, operculo indito, in
 30 furno tostum & cõtritum, potumque in vino, sistit aluum, discutit tormina. Primus pomi huius partus florere incipientis, cytinus vocatur Græcis, miræ obseruationis multo-
 rum experimento. Si quis vnum ex his, solutus vinculo omni cinctus & calceatus, atque etiam annuli, decerpserit duobus digitis, pollice & quarto sinistrae manus, atque ita lu-
 stratis leui tactu oculis, mox in os additum deuorauerit, ne dente contingat, affirmatur nullam oculorum imbecillitatem passurum eo anno. Idem cytini siccati tritique, carnes
 excrecentes cohibent: gingiuis & dentibus medetur: vel si mobiles sint, decocto succo. Ipsa corpuscula trita, hulceribus quæ serpunt putrescuntve, illinuntur. Item oculorum
 inflammationi intestinorumque: & ferè ad omnia, quæ cortices malorum. Aduersantur
 scorpionibus. Non est satis mirari curam diligentiamque priscorum, qui omnia scruta-
 40 ti, nihil intentatum reliquere. In hoc ipso cytino flosculi sunt, antequàm scilicet malum
 ipsum prodeat, erumpentes, quos balauitium vocari diximus. Hos quoque ergo experti inuenerunt scorpionibus aduersari. Sistunt potu menses fœminarum: sanant oris hulce-
 ra, tonsillas, vuam, sanguinis excreationes, vètris & stomachi solutiones, genitalia, hulce-
 ra quacunque in parte manantia. Siccauere etiam, vt sic quoq; experirentur, inuenerunt-
 que tusorum farina dysentericos à morte reuocari, aluum sisti. Quin & nucleus ipsos aci-
 norum experiri non piguit. Tosti tuisque stomachum iuuant, cibo aut potioni inspersi. Bibuntur ex aqua cælesti, ad sistendum aluum. Radix decocta succum remittit, qui tineas
 necat, Victoriati pondere. Eadem discocta in aqua, quas Lycium, præstat vtilitates. Est &
 syluestre Punicum, à similitudine appellatum. Eius radices rubro cortice denarij ponde-
 50 re ex vino potæ somnos faciunt. Semine poto, aqua quæ subierit cutem, siccatur. Mali Puni-
 ci corticis fumo culices fugantur.

*De pyris & eorum obseruationibus, & de ficorum obseruatione, & caprifico, & erineo,
& aliorum generibus medicina.*

CAP. VII.

PYrorum omnium cibus etiam valentibus onerosus, ægris quoque vini modo negatur. Decocta eadem mirè salubria & grata, præcipuè Crustumina. Quæcunque verò cum melle decocta, stomachum adiuuant. Fiunt cataplasmata è pyris, ad discutienda corporum vitia: & decocto eorum ad duritias vtuntur. Ipsa aduersantur boletis atque fungis, pelluntque pondere & pugnante succo. Pyrum syluestre tardissimè maturescit. Conciditur, suspensumque siccat ad sistendam aluū: quod & decoctum eius potum præstat. Decoquantur & folia cum pomo ad eosdem vsus. Pyrorum ligni cinis, contra fungos etiamnum efficacius proficit. Mala pyræque portatu iumētis mirè graua sunt vel pauca. 10 Remedio aiunt esse, si prius edenda dentur aliqua, aut utiq; ostendantur. Fici succus lacteus, aceti naturam habet. Itaque coaguli modo lac contrahit. Excipitur ante maturitatem pomi, & in vmbra siccat ad aperienda hulcera, cienda menstrua, appposito cum luteo oui, aut potu cum amylo. Podagris illinitur cū farina scenigræci & aceto. Pilos quoque detrahit, palpebrarumque scabiem emendat: item lichenas & pforas. Aluum soluit. Lactis ficulni natura aduersatur crabronum vesparumque & similibus venenis, priuatim scorpionum. Idem cum axungia verrucas tollit. Folia, & quæ non maturuere fici, strumis illinuntur, omnibusque quæ emollienda sunt discutiendæ. Præstant hæc & per se folia. Et alij vsus eorum, tanquam in fricando lichene, & alopeciiis, & quæcunque exhulcerari opus sit. Et aduersus canis morsus, ramorum teneri cauliculi cuti imponuntur. Idem cum 20 melle hulceribus, quæ ceria vocantur, illinuntur. Extrahunt infra ossa cum papaueris syluestris foliis. Canum rabiosorum morsus, folio trito ex aceto restringunt. E nigra ficu candidi cauliculi illinuntur furunculis, muris aranei morsibus cum cera. Cinis earum è foliis gangrænis, consumendisque quæ excrecant. Fici maturæ vrinam ciēt: aluum soluant: sudorem mouent, papulasque. Ob id autumno insalubres, quoniam sudatia huius cibi opera corpora perfrigescent. Nec stomacho vtilis: sed ad breue tempus, & voci contrariæ intelliguntur. Nouissimæ salubriores, quàm primæ: medicatæ verò nunquam. Iuuenum vires augent: senibus meliorem valetudinem faciunt, minusque rugarum. Sitim sedant: calorem refrigerant. Ob id non negandæ in febribus constrictis, quas stegnas vocant. Siccæ fici stomachum lædunt: gutturi & faucibus magnificè vtilis. Natura his excal- 30 faciendi. Sitim adferunt. Aluum molliūt, rheumatismis eius & stomacho contrariæ. Vesicæ semper vtilis, & anhelatoribus, ac suspiriosis. Item iocinerum, renum, lienum vitiiis. Corpus, & vires adiuuant: ob id antè athletæ hoc cibo pascebantur: Pythagoras exercitator, primus ad carnes eos transtulit. Recolligentibus se à longa valetudine vtilissimæ. Item comitialibus, & hydropicis, omnibusque, quæ maturanda aut discutienda sunt, imponuntur: efficacius calce aut nitro admisto. Coctæ cum hyssopo pectus purgant, pituitam, tussim veterem. Cum vino autem ad sedem & tumorem maxillarum, & furculos, panos, parotidas decoctæ illinuntur. Vtile & decocto earum fouere sceminas. Decoctæ quoque eadem cum scenogræco vtilis sunt pleuriticis & peripneumonicis. Cum ruta coctæ torminibus profunt. Tibiarum hulceribus cum æris flore. Pterygiis cum Punico 40 malo. Ambustis, pernionibus cum cera. Hydropicis coctæ in vino, & cum absinthio & farina hordeacea, nitro addito. Aluum sistunt manducatæ. Scorpionum ictibus cū sale trite illinuntur. Carbunculos extrahunt in vino coctæ & impositæ. Carcinomati, si sine hulcere est, quàm pinguis simam ficum imponi, penè singulare remedium est: item phagedænæ. Cinis non ex alia arbore aciem purgat acrior, conglutinat, replet, astringit. Bibitur & ad discutiendum sanguinem concretum. Item percussis, præcipitatis, conuulsis, ruptis, cyathis singulis aque & olei. Datur tetanicis & spasticis: item potus vel infusus celiacis, dysentericis. Et si quis eo cum oleo perungatur, excalfacit. Item cum cera & rosaceo subactus, ambustis cicatricem tenuissimam obducit. Lusciosos ex oleo illitus emendat, dentiumque vitia crebro fricatu. Produnt etiam, si quis inclinata arbore, supino ore aliquem 50 nodum eius morsu abstulerit nullo vidente, atque in aluta illigatum licio è collo suspendent,

derit, strumas & parotidas discuti. Cortex tritus cum oleo, ventris hulcera sanat. Crudæ grossi verrucas & thymos, nitro farinâque additis, tollunt. Spodij vicem exhibet fruticum à radice exeuntium cinis. Bis tostus adiecto psimmythio digeritur in pastillos, ad hulcera oculorum & scabritiam. Caprificus etiamnum multò efficacior fico. Lactis minus habet: furculo quoq; eius lac coagulatur in caseum. Exceptum id coactumque in durtiam, suauitatem carnibus affert. Fricatur diluto ex aceto. Miscetur exhulceratoriis medicamentis. Aluum soluit: vuluam cū amylo aperit. Pota menses ciet cum luteo oui. Podagris cum farina foenigræci illinitur. Lepras, psoras, lichenas, lentigines expurgat: item venenatorum ictus, & canis morsus. Dentium quoq; dolori hic succus appositus in lana prodest, aut in cauis eorum additus. Cauliculi & folia, admisto eruo, contra marinorum venena profunt. Adiciunt & vinum. Bubulas carnes additi caules magno ligni compendio percoquunt. Grossi illitæ strumas, & omnium collectionem emolliunt, & discutiunt. Aliquatenus & folia. Quæ mollissima sunt ex his, cum aceto hulcera manantia & epinyctidas & furfures sanant. Cum melle item & foliis ceria sanant, & canis morsus. Recentes cum vino, phagedænas. Cum papaueris foliis ossa extrahunt. Grossi caprifici inflammationes discutiunt suffitu. Resistunt & sanguini taurino potu, & psimmythio, & lacti coagulato potæ. Item in aqua decoctæ atque illitæ parotidas sanant. Cauliculi aut grossi eius quàm minutissima, ad scorpionum ictus è vino bibuntur. Lac quoque instillatur plagæ, & folia imponuntur. Item aduersus murem araneum. Cauliculorum cinis yuam faucium sedat. Arboris ipsius cinis ex melle, rhagadia. Radix deferuefacta in vino, dentium dolores. Hyberna caprificus in aceto cocta & trita, impetigines tollit. Illinuntur ramenta rami sine cortice quàm minutissima ad scobis modum. Caprifico quoque medicinæ vnius miraculum additur. Corticem eius impubescentem puer impubis si defracto ramo detrahat dentibus, medullam ipsam adalligatam ante Solis ortum, prohibere strumas. Caprificus tauros quamlibet feroces, collo eorū circumdata, in tantū mirabili natura compefcit, vt immobiles præstet. Herba quoque, quam Græci erineon vocant, reddenda in hoc loco propter gentilitatem. Palmum alta est, cauliculis quinis ferè, ocimi similitudine, flos candidus, semen nigrum, paruum: tritum cum melle Attico, oculorum epiphoris medetur: vt cunque autem decerpta manat lacte multo & dulci. Herba perquam utilis aurium dolori, nitri exiguo addito. Folia resistunt venenis. Pruni folia decocta tonfillis, gingiuis, yuæ profunt in vino decocta, & subinde ore colluto. Ipsa pruna aluum molliunt, stomacho verò vtilissima, sed breui momento. Vtiliora Persica, succusque eorum, etiamnū in vino aut in aceto expressus. Nec est alius eis pomis innocentior cibus. Nusquam minus odoris, succi plus, qui tamen sitim stimulet. Folia eius trita illita, hæmorrhagiam sistunt. Nuclei Persicorum in aceto & oleo, capitis doloribus illinuntur. Syluestrium quidè prunorum bacce, vel è radice cortex, in vino austero si decoquantur, ita vt triens ex hemina supersit, aluum & tormina sistunt. Satis est singulos cyathos decocti fumi. Et in iis, & fatiuis prunis est limus arborum, quem Græci lichena appellant, rhagadiis & condylomatis mirè utilis. Mora in Ægypto & Cypro sui generis, vt diximus, largo succo abundant, summo cortice desquamato: altiore plaga, siccantur, mirabili natura. Succus aduersatur venenis serpentium, prodest dysentericis, discutit panos, omnesque collectiones: vulnera conglutinat, capitis dolores sedat, item aurium: spleneticis bibitur. Illinitur & contra perfrictiones. Celerrimè teredinem sentit. Nec apud nos succo vsus minor. Aduersatur acognito & araneis, in vino potus. Aluum soluit, pituitasq; ac tinea & similia ventris animalia extrahit. Hoc idem præstat & cortex tritus. Folia tingunt capillum cum fici nigræ & vitis corticibus simul coctis in aqua cælesti. Pomi ipsius succus aluum soluit protinus. Ipsa poma ad præfens stomacho vtilia, refrigerant, sitim faciunt. Si non superueniat alius cibus, intumescunt. Ex immaturis succus sistit aluum: veluti animalis alicuius, in hac arbore obseruandis miraculis, quæ in natura eius diximus. Fit ex pomo panchrestos stomachice, eadem arteriace appellata, hoc modo: Sextarij tres succi è pomo, leui vapore ad crassitudinem mellis rediguntur. Post additur omphacij aridi pondus x. duorum, aut myr-

rhæ x. vnius, croci x. vnius. Hæc simul trita miscentur decocto. Neque est aliud oris, arteriæ, vuæ, stomachi, iucundius remediū. Fit & alio modo: Succi sextarij duo, mellis Attici sextarius, decoquuntur, vt supra diximus. Mira sunt præterea, quæ produntur. Mori germinatione, prius quã in folia exeant, sinistra decerpi iubentur futura poma: ricinos Græci vocant. Hi terrã si non attigere, sanguinem sistunt adalligati, siue ex vulnere fluat, siue ore, siue naribus, siue hæmorrhoidis: ad hoc feruantur repositi. Idẽ præstare & ramus dicitur, Luna plena defractus, incipiens fructũ habere. Si terram non attigerit, priuatim mulieribus adalligatus lacerto contra abundantiam mensium. Hoc & quocunque tempore ab ipsis decerptum ita vt terram non attingat, adalligatũque existimant præstare. Folia mori trita, aut arida decocta, serpentium ictibus imponuntur. Ad idẽque potu proficitur. Scorpionibus aduersatur è radice corticis succus, ex vino aut posca potus. Reddenda est & antiquorum compositio: Succum expressum pomi maturi immaturiq; mistum, coquebatur in vase æreo ad mellis crassitudinem. Aliqui myrrha adiecta & cupressõ præduratum vas Sole torrebant, permiscentes spatha ter die. Hæc erat stomatice, qua & vulnera ad cicatricem perducebant. Alia ratio: succum siccato exprimebant pomo, multum saporis obsoniorum cõferente. In medicina verò cõtra nomas & pectoris pituitas, & vbi cunq; opus esset astringi viscera. Dentes quoq; colluebant eo. Tertium genus succi foliis & radice decoctis ad ambusta ex oleo illinenda. Imponũtur & per se folia. Radix per menses incisa succum dat aptissimum dẽtium dolori, collectionibusq; & suppurationibus. Aluum purgat. Folia mori in vrina madefacta, pilum coriis detrahunt. Cerasa aluum mol-
liunt, stomacho inutilia. Eadem siccata aluum sistũt, vrinam ciẽt. Inuenio apud autores, si quis matutinò rosida cum suis nucleis deuoret, intantum leuari aluum, vt pedes morbo liberentur. Mespila, exceptis setaniis, quæ malo propiorẽ vim habet, reliqua astringũt stomachum, sistuntq; aluũ. Item forba sicca: nam recetia stomacho & aluo citæ profunt.

De pineis & amygdalis, & nuce auellana, & de nuce iuglande, & de pistaciis & castaneis, siliquis, cornu, & vnedone, & lauro.

C A P. V I I I.

NVces pineæ, quæ resinam habent, contusæ leuiter, additis in singulis sextariis aquæ ad dimidium decoctæ, sanguinis excreationi medentur, ita vt cyathi bini bibantur ex eo. Corticis è pino in vino decoctum contra tormina datur. Nuclei nucis pineæ sitim³⁰ sedant, & acrimoniam stomachi rosionẽsque, & cõtrarios humores cõsistentes ibi, & infirmitatem virium robõrant, renibus & vesicæ vtilis. Fauces videntur exasperare, & tussim. Bilem pellunt poti ex aqua, aut vino, aut passo, aut balanorum decocto. Miscetur his contra vehementiores stomachi rosiones cucumeris semen, & succus portulacæ. Item ad vesicæ hulcera & renum, quoniam & vrinam ciẽt. Amygdale amaræ radicem decoctum cutem in facie corrigit, coloremq; hilariorem facit. Nuces ipsæ somnum faciunt & auiditatem. Vrnam & menses ciẽt. Capitis dolori illinũtur, maximẽque in febris: si ab ebrietate, ex aceto & rosaceo & aquæ sextario. Et sanguinem sistunt. Cum amylo & menta lethargicis comitialibusq; profunt. Capite peruncto epinyctidas sanant: è vino veteri hulcera putrescentia. Canum morsus cum melle. Et furfures ex facie, antè fotu præpara-
ta. Item iocineris & renum dolores ex aqua potæ: & sæpe ex ecligmate cum resina terebinthina. Calculosis & difficili vrinæ in passo, & ad purgandam cutem in aqua mulsa trita, sunt efficaces. Profunt ecligmate iocineri, tussi & colo, cum eleliphaco modicè addito. In melle sumitur nucis auellanæ magnitudo. Aiunt, quinis ferè præsumptis ebrietatem non sentire potores: vulpẽsque, si ederint eas, nec contingat è vicino aquam lambere, mori. Minus valent in remediis dulces, & hæc tamen purgant, & vrinam ciẽt. Recentes stomachum implent. Nucibus Græcis cum absinthij semine ex aceto sumptis, morbus regius sanari dicitur: item illitis per se vitia sedis, & priuatim condylomata. Idem tussi & sanguinis reiectioni prodest. Nuces iuglandes Græci à capitis grauedine appellauere. Etenim arborum ipsarum foliorũque vires, in cerebrum penetrant: hocq; minore⁵⁰ momento, sed in cibus, nuclei faciunt. Sunt autem recentes iucundiores, siccæ vnguinosiores

flores, & stomacho inutiles, difficiles concoctu, dolorem capitis inferentes, tussientibus
 inimicæ, & vomituris ieiunis: aptæ in tene fumo solo: trahunt enim pituitam. Eadem præ-
 sumptæ venena hebetant: item anginam cū ruta & oleo. Item aduersantur capis, leniunt-
 que earum saporem. Aurium inflammationi imponuntur cum mellis exiguo. Item cum
 ruta mammis, & luxatis. Cum cæpa autem & sale & melle, canis hominisque morsui. Pu-
 tamine nucis iuglandis, dens cauis inuritur. Putamen combustum tritumque in oleo aut
 vino, infantium capite peruncto, nutrit capillum: & ad alopecias eo sic vtuntur. Quò plu-
 res nuce qui ederit, hoc facilius tineas pellit. Quæ perueteres sunt nuce, gangrænis &
 carbunculis medentur: item suggillatis. Cortex iugladium, lichenum vitio, & dysenteri-
 cis prodest. Folia trita cum aceto: aurium dolori. In sanctuariis Mithridatis maximi regis
 10 deuicti, Cn. Pompeius inuenit in peculiari commentario ipsius manu cõpositionem an-
 tidoti, è duabus nucibus siccis, item ficis totidem, & rutæ foliis viginti simul tritis, addito
 salis grano: & qui hoc ieiunus sumat, nullum venenum nociturū illo die. Contra rabiosi
 quoque canis morsus, nuclei à ieiuno homine commanducati illitique præsentem remedio
 esse dicuntur. Nuce auellanæ capitis dolorem faciunt, inflationem stomachi, & pingue-
dini corporis conferunt, plus quàm sit verisimile. Tostæ & destillationi medentur. Tussi
 quoque veteri tritæ, & in aqua mulsa potæ. Quidam adiiciunt grana piperis, alij è passo
 bibunt. Pistacia eosdem vsus & effectus habent, quos pinei nuclei, præterq; ad serpētium
 ictus, siue edantur, siue bibantur. Castaneæ vehementer sistūt stomachi & ventris fluxio-
 20 nes, aluum cient, sanguinem excreantibus profunt, carnes alunt. Siliquæ recentes, stoma-
 cho inutiles, aluum soluūt. Eedem siccate sistunt, stomachoq; vtiliores fiūt. Vrinam ciēt.
 Syriacas in dolore stomachi ternas in aquæ sextariis decoquunt quidam ad dimidium,
 cumq; succum bibunt. Sudor virgæ corni arboris lamina ferrea candente exceptus, non
 contingente ligno, illitaq; inde ferrugo, incipientes lichenas sanat. Arbutus siue vnedo,
 fructum fert difficilem concoctioni, & stomacho inutilem. Laurus excafactoriam natu-
 ram habet, & foliis, & cortice, & baccis. Itaque decoctum ex his, maximè è foliis, prodesse
 vuluis & vesicis conuenit. Illita verò vesparum crabronumque & apium, item serpētium
 venenis resistunt, maximè sepis, dipsadis, & viperæ. Profunt & mēsisbus fœminarum cum
 oleo cocta. Cum polenta autem quæ tenera sunt trita, ad inflammationes oculorum, cum
 30 ruta testium, cum rosaceo capitis dolores, aut cum irino. Quin & commanducata atque
 deuorata per triduum terna, liberant à tussi. Eadem profunt suspiriis trita cū melle. Cor-
 tex radicis cauendus grauidis. Ipsa radix calculos rumpit, iocineri prodest tribus obolis
 in vino odorato pota. Folia pota vomitiones mouent. Baccæ menses trahūt appositæ tri-
 tæ, vel potæ. Tussim veterem & orthopnœam sanant binæ, detracto cortice in vino potæ.
 Si & febris sit, ex aqua, aut ecligmate ex aqua mulsa, aut ex passo decoctæ. Profunt &
 phthificis eodem modo, & omnibus thoracis rheumatismis. Nam & concoquunt pitui-
 tam, & extrahunt. Aduersus scorpiones quaternæ ex vino bibuntur. Epinyctidas ex oleo
 illitæ & lentigines, & hulcera manantia, & hulcera oris, & furfures. Cutis pruriginem suc-
cus baccarum emendat, & phthiriasin. Aurium dolori & grauitati instillatur, cum vino
 40 vetere & rosaceo. Perunctos eo fugiunt venenata omnia: Prodest contra ictus & potus,
 maximè autem eius laurus, quæ tenuiora habet folia. Baccæ cum vino serpentibus, &
 scorpionibus, & araneis resistunt. Ex oleo & aceto illinūtur & lieni & iocineri: gangrænis
 cum melle. Et in fatigatione etiam aut perfrictione succo eo perungi, nitro adiecto, pro-
 dest. Sunt qui celeritati partus multum conferre putent radicem, acetabuli mensura in
 aqua potam, efficacius recentem, quàm aridam. Quidam aduersus scorpionum ictus, de-
 cem baccas dari iubent potui. Item & in remedio vuæ iacentis, quadrantem pondo bac-
 carum foliorumq; decoqui in aquæ sextariis tribus ad tertias, eamq; calidam gargarizare:
 & in capitis dolore, impari numero baccas cum oleo contere, & calefacere. Laurus
 Delphicæ folia trita olfactaq; subinde, pestilentia contagia prohibent, tanto magis si &
 50 vrantur. Oleum ex Delphica ad cerata acopumq;, ad perfrictiones discutiendas, neruos
 laxandos, lateris dolores, febresq; frigidæ vtile est. Item ad aurium dolorem, in mali Pu-

nici cortice tepefactum. Folia decocta ad tertias partes aquæ, vuam cohibent gargarizatione: potu alui dolores, intestinorumque. Tenerrimâ ex his trita in vino, papulas pruritusque, illita noctibus. Proximè valent cætera lauri genera. Laurus Alexandrina siue Idæa, partus celeres facit, radice pota trium denariorum pōdere, in vini dulcis cyathis tribus. Secundas etiam pellit, mensesque eodem modo pota. Daphnoides (siue his nominibus quæ diximus) sylvestris laurus prodest, aluum soluit, vel recenti folio vel arido drachmis tribus cum sale in hydromelite manducata. Pituitas extrahit folium & vomitus, stomacho inutile. Sic & baccæ quinæ denæve, purgationis causa sumuntur.

De myrto satiuâ, & myrtidano, & de myrto sylvestri.

C A P. I X.

10

MYrtus satiuâ candida, minùs utilis est medicinæ, quàm nigra. Semen eius medetur sanguinem excreantibus. Item contra fungos in vino potum. Odorem oris commendat vel pridie commanducatum. Item apud Menandrum Synaristusæ hoc edunt. Datur & dysentericis denarij pondere in vino. Hulcera difficilia in extremitatibus corporis sanant, cum vino subferuefactum. Imponitur lippitudini cum polenta, & cardiacis in mamma sinistra: & contra scorpionis ictus in mero, & ad vesicæ vitia, capitis dolores, & ægilopas, antequàm suppurent: item tumoribus, exemptisque nucleis in vino vetere tritum eruptionibus pituitæ. Succus feminis aluum sistit, vrinam ciet. Ad eruptiones pustularum pituitæque cum cerato illinitur: & contra phalangia. Capillum denigrat. Lenius succo oleum est ex eadem myrto: lenius & vinum, quo nunquàm inebriatur. Inueteratum sistit aluum & stomachum: tormina sanant, fastidium abigit. Foliorum arentium farina sudores cohibet inspersa, vel in febris. Utilis & cœliacis & proidentia vuluarum, sedis vitiiis, hulceribus manantibus, igni sacro fotu, capillis fluentibus, furfuribus: item aliis eruptionibus, ambustis. Additur quoque in medicamento, quod liparas vocant, eadem de causa qua oleum ex his, efficacissimum ad ea quæ in humore sunt, tanquam in ore & vulua. Folia ipsa fungis aduersantur trita ex vino, cum cera verò articularibus morbis & collectionibus. Eadem in vino decocta dysentericis & hydropicis potui dantur. Siccantur in farinam, quæ inspergitur hulceribus, aut hæmorrhagiæ. Purgant & lentigines, pterygia & paronychia & epinyctidas, condylomata, testes, tetra hulcera: item ambusta cum cerato. Ad aures purulentas & foliis crematis vtuntur & succo & decocto. Comburantur & in antidota. Item cauliculi flore decerpti, in nouo fictili operto cremati in furno, dein triti ex vino. Et ambustis foliorum cinis medetur. Inguen ne intumescat ex hulcere, satis est surculum tantum myrti habere secum, non ferro nec terra contactum. Myrtidanum diximus quomodo fieret: Vuluæ prodest appositum fotu, & illitu. Multo efficacius & cortice, & folio, & semine. Exprimitur & foliis succus mollissimis in pila tufis, affuso paulatim vino austero, aliàs aqua cælesti: atque ita expresso vtuntur ad oris sedisque hulcera, vuluæ & ventris: capillorum nigritiam, malarum perfusiones, purgationes lentiginum, & vbi constringendum aliquid est. Myrtus sylvestris, siue oxymyr sine, siue chamæmyrsine, baccis rubentibus & breuitate à satiuâ distat. Radix eius in honore est, decocta vino, ad renum dolores pota, & difficili vrinæ, præcipueque crassæ, & grauè olenti: morbo regio, & vuluarum purgationi trita cum vino. Cauliculi quoque incipientes asparagorum modo in cibo sumpti, & in cinere cocti: semen cum vino potum, aut oleo aut aceto, calculos frangit. Item in aceto & rosaceo tritum, capitis dolores sedat: & potum morbum regium. Castor oxymyr sinen myrti foliis acutis, ex aqua fiunt ruri scopæ, ruscum vocauit, ad eosdem vsus. Et hætenus habent se medicinæ vrbanae arborum. Transueamus ad syluestres.

C. PLI-